

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA MUSIQA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH AFZALLIKLARI

Alimjan Tursunov

Andijon davlat pedagogika instituti

Tasviriy san'at va musiqiy ta'lim

kafedrası o'qituvchisi

Prezidentimiz tomonidan maktabgacha ta'lim muassasalariga katta e'tibor berilayotgan ayni pallada, davlatimiz tomonidan yaratilayotgan zamonaviy sharoitlar, qulayliklarga javoban, tarbiyachi va o'qituvchilar ham muntazam ish faoliyatida kichkintoylarni yoshlariga mos va hos bo'lgan usullarda faoliyat olib borish davr talabiga aylanmoqda.

Ma'lumki, maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda musiqa alohida, o'ziga xos o'rin tutadi. Bu san'atning ushbu turining o'ziga xos xususiyatlari va maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik xususiyatlari bilan bog'liq. Musiqa "inson qalbining ko'zgusi", "hissiy bilish" (B. M. Teplov), "inson his-tuyg'ulari modeli" (V. V. Medushevskiy) deb nomlanadi: u insonning butun dunyoga, atrofida va insonda sodir bo'layotgan hamma narsaga munosabatini aks ettiradi.

Bilamizki, boshlang'ich musiqiy ta'lim inson hayotida juda muhim rol o'ynashga chaqiriladi. "Erta hissiy reaksiya bolalarni hayotning birinchi oylaridan boshlab musiqa bilan tanishtirishga, uni estetik tarbiyada faol yordamchiga aylantirishga imkon beradi", deb yozgan N.A. Vetlugin.

Musiqa asboblarini chalishni o'rganish va musiqiy bilimlarni egallash, uning asosiy va eng muhim maqsadi musiqa darslari orqali shaxs va tafakkurni rivojlantirish, kasbiy yo'naltirilgan musiqa ixlosmandlarini tarbiyalashdan iborat.

"Bola kelajakda kim bo'lishidan qat'i nazar, musiqachi yoki shifokor, olim yoki ishchi bo'ladi, - deb yozadi mashhur avstriyalik bastakor va o'qituvchi K. Orff o'zining "Schulverk" deb nomlangan uslubiy qo'llanmasida, "o'qituvchining vazifasi uni ijodkorlikka, ijodiy fikrlashga tarbiyalashdir.

Globallashuv davrida inson instinktiv ravishda yaratishni xohlaydi va bunga yordam berish kerak. Ammo yaratilish istagi va qobiliyati bolaning kelajakdagi faoliyatining istalgan sohasiga ta'sir qiladi.

Shaxsda hissiy va vosita o'zini namoyon qilish uchun estetik ehtiyoj bor, bu psixologik fan musiqa va ijodiy faoliyatni ko'rib chiqadigan qondirishning eng mos usuli.

Zamonaviy dunyoda musiqiy ta'limning mohiyati va mazmunini anglash turli insoniy fanlar ta'sirida asta-sekin uni qo'shimcha sifatida emas, balki zarur deb tushunishga o'tmoqda.

Bugun biz insonning musiqiy-ijodiy tarbiyasi, uning tabiiy musiqiy qobiliyatini rivojlantirish nafaqat estetik tarbiya yo'li yoki madaniyat qadriyatlarini bilan tanishish yo'li,

balki uni rivojlantirishning juda samarali usuli ekanligi haqida gapiramiz. odamlarning eng xilma-xil qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning shaxs sifatida o'zini o'zi anglash yo'llari.

Musiqqa ta'limiga yangicha yondashuvlar ham bolalarning musiqiy qobiliyatini rivojlantirishda mutlaqo boshqacha, eng samarali pedagogik texnologiyalardan foydalanishni taqozo etadi. Musiqqa inson tafakkurining o'ziga xos turi bo'lib, asosiy vazifani bajaradi - insoniy muloqot funktsiyasi.

Shu nuqtai nazardan, musiqaning haqiqiy roli va maqsadi, L. S. Vygotskiy yozganidek, "tanani atrof-muhit bilan muvozanatlashda" yotadi. Shu nuqtai nazardan, musiqqa ta'limi pedagogikasining asosiy tezisi o'rinli ko'rinadi: "Musiqqa darsi – bu san'at darsidir".

Bu shunday darslarda shaxsning dunyoga ma'naviy-amaliy, ijodiy, individual munosabatining ustunligini anglatadi, bu avtoritar yondashuvni va unga mos keladigan o'qitish usullarini qabul qilib bo'lmaydi.

Bunday munosabatni shakllantirish ijodkorlik orqali tarbiyalash sharoitida, ya'ni bolalarning badiiy faoliyatini musiqqa tinglash, uni ijro etish va yaratish uchligi sifatida tashkil etishda mumkin.

Barcha ijtimoiy funktsiyalarni etakchi kommunikativ funktsiya bilan uzviy birlashtirgan musiqaning asosiy maqsadi bolalarning badiiy muloqotini tashkil etishdir. Va musiqiy ijod, aslida, quvonchli, hayajonli faoliyat bo'lishi kerak, bolalar uchun musiqqa orqali muloqot qilish imkoniyatlarini ochishi kerak. M.Monten yozganidek: "Bolalar uchun qayerda manfaat bor bo'lsa, ular uchun ham rohat bo'lishi kerak".

Musiqqa ta'limi pedagogikasining uning rivojlanishining turli bosqichlarida dolzarb bo'lgan asosiy masalasi - bolani musiqqa bilan qanday qiziqtirish va o'ziga jalb qilish, bolalarga musiqqa ajralmas ekanligini tushunish va his qilish imkonini beradigan o'qitish usullarini birinchi o'ringa qo'yishni talab qiladi. ularning hayotining bir qismi, dunyo hodisasi inson tomonidan yaratilgan.

Bu musiqqa ta'limi va tarbiyasining umumiy pedagogik va maxsus usullarining o'ziga xos uyg'unlashuvi bo'lgan kompleks o'qitish usullarining ustunligini asoslaydi. San'atga kirish, musiqqa ta'limi - bu shaxsning o'ziga xos o'zini o'zi belgilashi bilan bog'liq bo'lgan juda individual mashg'ulot.

Bolalarni musiqiy ta'limning innovatsion texnologiyalari o'zida birlashtirgan jamoaviy faoliyatga asoslanadi: qo'shiq aytish, ritmik nutq, bolalar cholg'u asboblari chalish, raqs, musiqaga mos harakatlar, she'rlar va ertaklarni aytish, pantomima, teatrlashtirish va b.shu k..

Musiqqa ta'lim o'qituvchisi o'z faoliyatida bolalar xotirasining bu xususiyati doimo o'qituvchi tomonidan e'tiborga olinishi kerak. Bolaning xotirasi uning qiziqishidir. Psixologlar shunday deb o'ylashadi, shuning uchun maktabgacha bolalik davrida o'qituvchi bolalar uchun tartibga solishga harakat qiladigan hamma narsani qiziqarli qilish kerak, ba'zan bolaning o'zi uchun ma'lumot olish qiziqarli bo'lishini unutmazlik kerak, balki uni nafaqat o'qituvchidan oladi...

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ветлугина Н.А., Кенеман А.В. Теория и методика музыкального воспитания в детском саду. – М: Просвещение. 1983г.
2. Баренбойм Л.А. Система музыкального воспитания К.Орфа. М.-Л., 1970г
3. Боровик Т.А. Пути педагогического творчества. Музыкальной руководител. — М.: ООО Издателский дом «Воспитание дошкольника». 2004г. №1 с.9-25, №2 с.18-33, №4 с.29-41, №5 с. 23-28, №6 с. 9-14.
4. Тютюнникова Т. Элементарное музицирование – «знакомая незнакомка». Дошкольное воспитание. 1997г. №8 с.116-120, 2000г. №5 с.133-141.
5. Буренина А. Коммуникативное танцо-игро для детей. – С-П.: Ленинградский областной институт развития образования. 2004г.
6. Богодяж О. Инновационные технологии в развитии музыкальности дошкольников.